

בית כנסת הר שמואל

פרשת שמות - תש"ע כניסת השבת: 4:16 צאת השבת: 5:32 רבנו תם: 6:10

פרשה מפורשת הרב דוד שרעבי

פרפראות הרב משה קליין

כתוב בפרשה פרק ד' פסוק י"ז: ואת המטה הזה תקח בידך אשר תעשה בו את האתת. וצריך להתבונן ולהבין למה לכל המנהיגים היה מטה, וכי אי אפשר להיות מנהיג בלי המטה!

ובמדרש ילקוט שמעוני על תהילים כתוב, מטה עֲנֹךְ יִשְׁלַח ה' מִצִּיּוֹן רֶגֶה בְּקֶרֶב אֹיְבֶיךָ (תהלים ק"י ב'), איזה מטה (על איזה מטה מדבר הפסוק?), ועונה המדרש שזה מטה של יעקב שנאמר - **כי במקלי עברתי את הירדן הזה**, והוא המטה שהיה ביד יהודה שנאמר - **ומטף אשר בידך**, והוא המטה שהיה ביד משה שנאמר - **ומטה האלהים בידו**, והוא המטה שהיה ביד אהרן שנאמר - **וישלך אהרן את מטהו**, והוא המטה שהיה ביד דוד שנאמר - **ויקה מקלו בידו**,

והוא המטה שהיה ביד כל מלך ומלך עד שחרב בית המקדש ונגנו, ועתיד להימסר ביד מלך המשיח! ובו (במטה) עתיד מלך המשיח לרדות את העובדי אלילים, לכך נאמר בפסוק בתהילים - **מִטֶּה עֲנֹךְ יִשְׁלַח ה' מִצִּיּוֹן רֶגֶה בְּקֶרֶב אֹיְבֶיךָ**, אמר רבי לוי כל פעולות טובות ונחמות שעתיד הקב"ה ליתן מציון.

וצריך עיון מפני מה היה לכולם מקל ומטה, ואף הנסים והמעשים שנעשו לישראל כולם נעשו על ידי מקל ומטה! איזה חשיבות יש למקל שהוא תמיד המורם השמימה או מכה בארץ, נהפך לנחש או עובר את הירדן, ושהוא בידו של כל מלך, או רודה באומות העולם, וצריך עיון?!

ונראה לומר, הנה במשך הגלות אף אם יהיו תלמידי חכמים וגדולים, מנהיגי הדור

"ויגדל הילד... ותביאהו לבת פרעה", מדוע לבת פרעה, ולא לבית פרעה? בבית פרעה חסרה יו"ד, חסרה יהדות, במקום כזה אי אפשר לגדל ילד יהודי.

ובהמשך נאמר "ויגדל משה ויצא אל אחיו" רש"י שואל והרי כבר קודם נאמר "ויגדל הילד" מדוע שוב "ויגדל משה"? אלא, הראשון לקומה והשני לגדולה שמינהו פרעה על ביתו.

משה בנימט' 345, **פרעה** 355. כאשר ממנים יו"ד (יהודי) את משה היהודי לגדולה, הוא שווה במעמדו לפרעה ושולט על ביתו. **משה** בתוספת י' - 355, לכן בתחילה נאמר ותביאהו לבת פרעה ורק כאשר "ויגדל משה" מינהו על "בית פרעה".

"ותרא את התבה בתוך הסוף" בת פרעה תהתה למראה עיניה וחיפשה את התשובה לכך, "ותרא את התבה" תיבה מלשון מילה ראתה את הפתרון "בתוך הסוף" סוף, ראתה את תחילת ה-סוף את הקץ לשעבוד עם ישראל במצרים.

ותרא = 607, בתוך ה-סוף ראתה את האות ו' = 6 בתוך הסוף. וביחד 613 (תרי"ג) שעתיד לצאת ממנו מי שינחיל לעמו תרי"ג מצוות.

"אהרן אחיך הלוי... וגם הנה הוא יוצא לקראתך וראך ושמה בלבו" "וראך ושמה בלבו" לא כשאתה סבור שהוא מקפיד עליך שאתה עולה לגדולה, ומשם זכה אהרן לעדי החשן הנתון על הלב" (רש"י), **ושמה** עם הכולל-358, **חשן**-358, "בלבו" הנתון על הלב.

"אהיה אשר אהיה"

חותמו של הקב"ה **אמת** ועל שאלתו של משה רבנו במה יוכל להבטיח את ישראל שנבואה זו תתקיים, אמר לו הקב"ה הערכות היא השם "אהיה אשר אהיה" המרמז על האמת, כי **אמת** בגימט' ארבע מאות ארבעים ואחת ו"אהיה" עשרים ואחת כפול "אהיה" כפול "אהיה" עשרים ואחת כפול עשרים ואחת עולים ארבע מאות ארבעים ואחת וזו כוונת הפייטן (במוסף לימים נוראים) "וכל מאמינים שהוא דיין אמת ההגוי **באהיה אשר אהיה** (הארמו"ר ר' אברהם מרדכי מגור)

משפט שלמה הרב שלמה כהן

המקרה:

10 עם הכסף. שעה קלה לאחר שעזב מר פינג הגיע מר פונג, שכבר בדק את הרכב כמה שעות קודם לכן, והציע למר ברוך חמישים וחמישה אלף שקלים.

מר ברוך החליט למכור את רכבו הישן ולקנות חדש. הוא פרסם מודעה בעיתון ותוך

זמן קצר החלו הטלפונים לצלצל וכמה אנשים הגיעו לראות את הרכב.

מר ברוך נכנס לברוך אמיתי כשהסכים להצעה זו וקבע עם מר פונג שיגיע למחרת בשעה 9 עם המזומנים לקחת את הרכב.

מר ברוך חשב לעצמו: "עד שיגיע מר פינג זה כבר יהיה מאוחר מדי, אני אסביר

מר פינג לקח את הרכב למסמט והיה שבע רצון. הוא הציע למר ברוך חמישים אלף שקלים. מר ברוך החליט לקבל את

לו שמישהו הציע לי מחיר גבוה יותר, וכמובן שאיני חייב לו כלום, כל מה שהיה בינינו זה רק

ההצעה והשניים לחצו ידיים. הם נפרדו מתוך הסכמה שמר פינג יגיע למחרת בבוקר בשעה

על דרך המסורה לנו מדור לדור, בכל זאת נחלקת הנהגתם כל אחד בדרך שונה, ואף שיהיו כולם מנהיגים בדרך המסורה בכל זאת דרך ההנהגה משתנית מגדול אחד לגדול אחר! ושינוי זה על פי רוב מושפע מן הגלות אשר אליו הוגלו אבותינו, אם לצפון או לדרום, אם למזרח או למערב, ובכך לכל מנהיג יש דרך הנהגה בדרכו דרך אמת - אך נגלה בהשפעה של מקום גלותו וטבע משפחתו, וכדי להשיב אל הלב עוד ולקרב את הדברים אל השכל אמשיל משל

השבת ורק הדרך היא שונה, ואף שהדרך שונה זה לא מגרע כל זמן שהכל על פי דיני התורה ודרכה! כך גם בהנהגה, אף אם יהיו שני מנהיגים גדולים שמנהיגים בדרך אמת, בכל זאת הדרך שונה, ואין טעם האחד כמעט השני, ואף ששניהם מענגים בתכלית לכבודו יתברך, ומקיימים מצווה אחת.

לא רק בהנהגה אלא אפילו בנימוסי מלכות, איך מקבלים ראשי מדינה? ההודים יש להם טכסים אך את רוב המנהגים הם למדו מהאנגלים! ארצות הברית יש לה

בדבר שרואים כל יום: משל לזמירות של שבת אשר כל משפחה תזמר לכבודו יתברך וכוונתם אחד לשיר ולשבת בשולחן שבת, ובכל זאת תהיה כל זמרה תלויה במקום גלותו, וכפי מקום הגלות כך ישתנו קבוצות הניגונים, וכך גם במאכלי השבת - אף שכולם מענגים את השבת במאכל ומשתה בכל זאת יהיה טעם המאכל משתנה כפי רוב הגלויות, אחד מבשל חריף והשני מבשל מתוק, משפחה אחת אוהבת חמוץ והאחרת אוהבת בצקים! בכל זאת כולם מענגים את

משפט שלמה - המשך

כל כך משום חזרתו, ובצדק. ומבואר בפוסקים שביה"ד צריכים למונעו מכך ולקרותו עברין, מאחר והוא "אינו עושה מעשה עמך". ועליהם להכריז שאינו בכלל "שארית ישראל לא יעשו עוולה", והוא נקרא רשע. ביה"ד מחויבים להתרות בו, להוכיחו ולביישו ברבים. ומדינא מכים אותו עד שתצא נפשו. (וכמובן בימינו אין לבתי-הדין את הכוח ליכוף בצורה זו).

ובסעיף י"א ברמ"א מבואר שיש אומרים שדווקא אם השער לא השתנה, אולם אם השתנה השער הצד החוזר אינו נחשב למחוסרי אמנה.

אולם מביא הרמ"א בהמשך שיש חולקים על דעה זו וסוברים שאפילו אם השער משתנה כל אחד בין אם הוא מוכר או בין אם הוא לוקח עליו לעמוד בדיבורו. ומסוּף הרמ"א שנראה לו להלכה כדעה זו האחרונה.

ואע"פ שהמחבר סתם ולא פרש מה קורה אם השער משתנה, בסמ"ע מבואר שדעתו כרמב"ם, שגם אם נתייקר השער עליו לעמוד בדיבורו ולמכור לפי השער שסוכם.

לבן במקרה שלנו, מר ברוך סיכם דברים עם מר פינג, אע"פ שמר פינג הציע לו יותר כסף אסור היה לו לחזור בו מההסכם עם מר פינג והוא צריך היה לסרב להצעתו. (ובשו"ת שבט הלוי מבואר שבמקרים מיוחדים כשיש שינוי משמעותי מאוד בשער, יש לסמוך על הדעה הראשונה ברמ"א, שבשינוי שער אין מחוסרי אמנה).

אולם במקרה שלנו מר ברוך כן חזר בו, אע"פ שהוא לא היה צריך לעשות כן וא"א לחייב אותו למכור למר פינג כפי שסיכם עימו, אך מבואר באחרונים שהוא צריך לפייס את הלוקח שיסיר ממנו את הקפדתו.

ואם נאמר בפירוש למר פונג, "מר ברוך לא צריך היה לקבל את הצעתך מאחר שכבר סיכם עם מר פינג, ואתה הוא זה שצריך לצאת מהתמונה ולהשאיר למר פינג לגמור את המקח!"

יכול מר פונג לענות, "כיוון שסוכם עימי דברים בדיבור, חייב מר ברוך למכור לי ומה שכבר סיכם עם מר פינג הוא יכול לצאת מהתחייבות זאת ע"י כך שיפצה אותו! לכן עליו לפצות את מר פינג ולמכור לי כפי שסוכם!" וחוזר חלילה.

לבן נפסק שצריך להגיע לפשרה, האחד יקנה כמסוכם, והשני יקבל פיצוי על מנת לפייס ולחסיר ממר ברוך הקפדה של פינג או פונג.

וראוי לציין כאן את דברי שו"ע הרב, שראוי לאדם ירא שמיים לקיים מחשבותיו שאפילו אם גמר בליבו למכור לחברו בסכום זה, או לקנות ממנו, וזה בכלל "ודובר אמת בלבבו" (עיין גמ' ב"ב דף פ"ח) וכן כל כיוצא בזה בשאר דברים שבין אדם לחברו, יש לו לקיים מחשבות ליבו, אם גמר בליבו לעשות טובה כלשהי לחברו ויש בידו לעשותה.

דיבורים ולא קיימנו שום מקח". אולם מר ברוך המשיך להסתבך כי מר פינג הגיע מוקדם מהצפוי ובשעה 9 מר פינג וגם מר פונג עמדו בצוותא מחוץ לשער ביתו, כשכל אחד מהם תמה מה השני עושה פה.

מר ברוך חשב להימלט דרך החלון, אך לאחר כמה נשימות עמוקות החליט להיות גבר ופתח את הדלת לקבל את פניהם.

איני צריך לספר לקוראים הנאמנים של משפט שלמה שתוך זמן קצר הסיפור הגיע לשערי ביה"ד.

המענות:

מר פינג טוען שמר ברוך חייב למכור לו את הרכב בחמישים אלף שקלים כמו שסוכם, ואינו מוכן להוסיף גרוש אחד.

מר פונג טוען שלא מעניין אותו מה היה עם מר פינג, הוא סיכם דברים עם מר ברוך במחיר גבוה יותר ומר ברוך חייב למכור לו את הרכב.

מר פינג משיב: "סיכמו איתו ראשון", ומר פונג עונה: "אני הסכמתי לשלם יותר", מר פונג משיב: "אני ראשון" ומר פונג עונה: "אני משלם יותר". וכ"ו וכ"ו.....

מר ברוך הציע שימכור את הרכב למי שירצה במחיר מבין שניהם, כשהמחיר ההתחלתי הוא 55,000 שח.

פסק-הדין:

צריכים להגיע לפשרה בין הצדדים, אחד מהם יקנה את הרכב במחיר שסיכם עם מר ברוך. ומר ברוך ישלם לשני פיצוי כספי על מנת לפייס אותו. הוצע שימכור למר פונג ב-55,000 והוא יתן מהם 5,000 למר פינג. אולם אם מר ברוך רוצה, הוא יכול למכור לאדם שלישי, ולפצות את פינג ופונג.

הסבר:

מבואר בחו"מ ס' קפ"ט סעיף א', אין המקח נגמר בדברים, שהאומר לחבירו בכמה אתה מוכר לי חפץ זה, ואמר לי בכך וכך, ונתרצו שניהם ופסקו הדמים יכולים לחזור שניהם עד שיגמר המקח. כל דבר ודבר כראוי לו, קרקע לפי קניינו, בעלי חיים לפי קנינם וממלמלין לפי קנינם. ולאחר שנגמר המקח, כל אחד לפי קניינו, אף אחד מהם אינו יכול לחזור בו.

אולם בסימן ר"ד סעיף ז' מבואר שהנושא ונותן בדברים בלבד ראוי לו לעמוד בדיבורו, אע"פ שלא לקח דבר מהדמים, לא רשם ולא הניח משכון, וכל החוזר בו, בין אם לוקח ובין אם מוכר, הרי זה ממחוסרי אמנה, ואין רוח חכמים נוחה הימנו. ומסביר הסמ"ע שאין נחת רוח לחכמי ישראל ממעשיו של זה ואין דעתם נוחה הימנו, פירוש בשבילו. ומבואר בפרישה שחכמי ישראל דואגים לחזור בו, על כך שגם שהצד השני יקפיד עליו

דצ"ך עד"ש באח"ב, אמר לו הקב"ה המטה הזה יביא עליו את המכות! הנה שלרבי יהודה היה המטה מאבן ולא מעץ?! אלא נראה כמו שביארתי למעלה וגם לא קשה תחילת דברי המדרש למעיין.

(לשון לימודים)

(ג' ה') ויאמר אל תקרב הלם של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא,

פירש"י אדמת קדש הוא, המקום, וצ"ב מאי קמ"ל ועיין שפתי חכמים, ונראה דכשנגלה הקב"ה לאדם אז הוא מעלה וקדושה למקום, היינו שלא תסבור שהאדמה קדושה והיא שנתקדשה בגילוי שכינה, אלא עצם גדר המקום הוא שיש בו קדושה וממילא מה שנמצא בו קדוש ג"כ אבל לא מפני שנתקדש החומר עצמו, אלא רק נתקדש כלי המקום וממילא שמתקדש מה שבו, וזה שכתב רש"י אדמת קדש הוא, המקום, ועיין ביהושע פרק ה' פסוק ט"ז דכתיב ויאמר שר צבא ה' אל יהושע של נעלך מעל רגלך כי המקום אשר אתה עמד עליו קדש הוא ויעש יהושע כן.

ובשמות רבה פרשה ב' איתא של נעליך, כל מקום שהשכינה נגלית אסור בנעילת הסנדל, וכן ביהושע של נעלך, וכן הכהנים לא שמשו במקדש אלא יחפים, ועיין בפירוש הראב"ד למסכת תמיד בפרק ג' בהא דמיריחו היו שומעין וכו', וכתב הראב"ד דדוקא ביריחו היה נשמע ולא בשאר צדדים מפני שיריחו היתה כמו ירושלים מפני שהיא היתה תחילת כיבוש א"י וכו', וחזוין שיש ליריחו קדושה ובעיין קדושת מקום כירושלים, וכן היה במשה שאח"כ היתה קדושה בהר סיני אף שפסק, וכך גם בבית המקדש, וזה הקדושה קדושת מקום בכולהו כמו שביארתי.

מנהגים משלה, ומדינות חדשות לומדות להעתיק את דרכם של מדינות אחרות! אפילו בדברים אלו יש דרך שהיא של התורה אשר מאז שגילינו אין בדינו דברים אלו, וזה היה לכל אחד ממוסרי התורה, וזה יהיה גם למלך המשיח בעת בוא הגאולה.

ולעתיך לבא בזמן המשיח יהיה כמו דברי המדרש הנזכר, שכל פעולות טובות ונחמות שעתיד הקב"ה ליתן יהיו מציון, היינו שתהיה דרך אחת להנהיגה אצל כל מנהיגי אמת לא רק כישירות ההנהגה כמו שהיה אצלם תמיד, אלא אף בדרך ההנהגה!! שיש דרך שהיא דרך התורה גם באופן הגילוי של הנהגת הציבור, וכמו אכילת מן כנגד שאר מאכלים ונגנו, וכמו שירת הלויים כנגד שאר שירים וזמירות ואינם עמנו בגלות, כך גם בהנהגה יש דרך אשר ניתנת מציון ואינה סמוכה כלל על דמיון חידושי האומות ונימוסיהם, וזהו המקל, וזהו המטה, שהיה לאבות ושהיה למשה ואהרן, ושהיה לשופטים ולמלכי אמת, לכולם היה לא רק הנהגת האמת אלא גם בדרך ובאופן גילוי ומעשה ההנהגה יש דרך של ישראל שאין בשאר אומות, דרך ישראל, וזה שאמר המדרש שהוא המטה שהיה ביד כל מלך ומלך עד שחרב בית המקדש ונגנו, ועתיד להימסר ביד מלך המשיח ובו עתיד לרדות את העובדי אלילים (ומומן שנגנו ועד מלך המשיח לא נמסר לשום בריה), לכך נאמר משה עוזך ישלח ה' מציון, ולעתיך לבא ינהיג מלך המשיח שלא כנימוסי האומות ושלא כדרך שלומם ומלחמתם, אלא באופן חדש הנהגה חדשה שהייתה גנוזה, ומלכך שהיה לכולם מטה או מקל הרי שיש בזה רמז וסוד לדרך ההנהגה שהיה בידם.

ובשמות פרק ז' פסוק ט' כתוב: **כי ידבר אלכם פרעה לאמר תנו לכם מופת ואמרת אל אהרן קח את מטך והשלך לפני פרעה יהי לתנין**, ובאבן עזרא פירש שהיה זה מטהו של משה, אבל בכל יקר כתב שהיה זה המטה של אהרן, ואם כן קשה הנאמר במדרש שלנו - שהוא המטה שהיה ביד כל מלך והוא המטה שנגנו ומשמע שלכולם היה את המטה הידוע שעבר להם ממי שהיה לפניו? וכן יש עוד במדרש שמשמע שהמקל היה של עץ, ואילו במטהו של משה כתוב במדרש ילקוט שמעוני פרשת שמות רמז קע"ג: **ואת המטה הזה תקח בידך**, המטה שנברא בין השמשות נמסר לאדם הראשון בגן עדן, ואדם הראשון מסר אותו לחנוך, וחנוך מסר אותו לשם (הבן של נח), ושם מסר אותו לאברהם, ואברהם מסר אותו ליצחק, ויצחק מסר אותו ליעקב, ויעקב הוליכו למצרים, וניתן ליוסף, וכשמת יוסף נמלט כל ביתו וניתן המטה בפלמין של פרעה, והיה יתרו אחד מחרטומי מצרים וראה את המטה וחמד אותו בלבד ולקחו והביאו ונטעו בתוך גן שלו ולא היה יכול לקרב אליו עד שבא משה לארץ מדין ונכנס לתוך גן ביתו וראה את המטה וקרא את האותיות אשר עליו ושלח ידו ולקחו, וראה יתרו ואמר זה הוא האיש שהוא עתיד לגאול את ישראל ממצרים, לפיכך נתן לו צפורה בתו לאשה! שנאמר ויואל משה וגו', והיה משה רועה ומנהיג באותו מטה את צאנו של יתרו ארבעים שנה, ולא שיכלה אותם חית השדה והם פרים ורבים הרבה מאד ועליהם הכתוב אומר כצאן קדשים, וינהג את הצאן עד שבא להר חורב ושם נגלה הקב"ה מתוך הסנה, אמר ר' יהודה בר אמי המטה משקל ארבעים סאה היה ושל סנפיריון (אבן יקרה) היה ועשר מכות חקוקות עליו ובנוטריקון

שבת

שחרית: 7:45

תהלים בנינים: 12:00

תהלים בנות: 1:15

שיעור בהלכות שבת: 3:00 הרב דוד שרעבי

מנחה: 3:45

אבות ובנים: 19:00 הרב רפאל חקוק

חול

שחרית: 6:15 דף יומי: 20:00 הרב יצחק אלקיים

ערבית: 21:00

ימי חמישי

שיעור בחושן משפט: 21:00

הרב שלמה כהן

שאלה: מתי ראוי להפסיק ממלאכה ערב שבת?

שעות זמניות: החשבון של השעות של מנחה גדולה או מנחה קטנה, הם שעות זמניות.^(*)
שעות זמניות היינו י"ב שעות ביום שמחלקים לפי אורך או קוצר של היום (בקיץ יותר ארוך ובחורף

סיכום: איתא בגמ' שהעושה מלאכה בערב שבת מן המנחה ולמעלה אינו רואה סימן ברכה. ומח' הוא אם מדברים במנחה גדולה או מנחה קטנה. והמ"ב מסיים שהמקיל לא הפסיד. ולכן יש להפריש ממלאכה לכל הפחות שעתיים וחצי לפני שקיעה. והשעות הן שעות זמניות. ודע - עדיין לא דברנו לענין פרקמטיה, ודרך עראי, ודבר האבוד, שמצינו בחז"ל שיש קולות בדברים אלו. ובעזרה"ת בשבוע הבא.

(א) מ"צ' ס' רנ"א סק"ב. וע' צ"ח ח"ל אינו רואה סימן זכרה בשכר או מפני שיש בה דמיון עבירה או מפני הדכל תמחין ומלעזין עליה ועין שונעת בזה ע"ל. וע' הערה שלא"ח. (ב) ע' צ"ח ח"ל רנ"א ס"א "אסור לכתוב לחציון בשכר", וצבור "אם אינו עושה לנזק שבת אסור". וע"ש צ"ח ס"ס רנ"א שכתב צדעת העור שיש חילוק בין אם עושה בשכר או לא. אם עושה כדי להרויח, לא הולך חז"ל לאסור מעשה זה, אלא ממסיק בזה שאיננו שאינו רואה סימן זכרה (לשון צ"ח "מסתירה לענייה דלמיו רואה סימן זכרה"). משא"כ אם אינו עושה לשכר, אי"כ בין כך אין כחן ריות. ולכן לא הולך להכניס למרש "אסור" (אל"כ הוא לנזק שבת). ע"ש (ג) ע' בצב"ה ס' רנ"א ד"ה העושה. (ד) וע"ש בצב"ה שהביא דעת הרמב"ם שיש איסור. וע"ש שהביא הע"ז. ועי"ש מ"ש לענין אף שסמכו העולם על הע"ז. (ה) ע"ש ברש"י ח"ל תשע שעות ומחלה ע"ל. וע' צ"ח (וצב"ה) שהיה לו גירסה ברש"י תשע שעות, וכן כתב "מחלה". וכן עליו לנהוג ח"ל "מחלה". וע"ש מ"ש שח, וגם שאלה הרא"ם גירסא "מחלה" ברש"י. וכן בצמנת הגירסא שלפנינו. (ו) זהו כלל ידוע. והובאה כאן בצמ"ג מ"ז ססק"ב. (ז) ע' בצמ"ג ס' רנ"א סק"ד שהביא רמ"ה ממהקראות. שדווקא מתקופה שניה אמרין להבטיל העיר ותמחיותיה ממלכה. ועל כרחק תקופה שניה היתה לאחר מנחה גדולה ע"ש. וע' צמ"ג א"ח סק"א וסק"ד שח' לדעת העור שהעור חולק על רש"י וסבר ש"עיר" ו"תמחיותיה" פירושו לנשים היינו "פרקמקשה". ואח"י פרקמקשה מותר אפילו לאחר מנחה גדולה עד תקופה שניה. אבל מלמלה, יש להבטיל מיד בתקופה ראשונה בצמנת גדולה. כן דעת העור. ורש"י ומג"א שמקילין סברו שפסות ש"עיר" היינו מ"מלכה", היינו מ"פרקמקשה", ושייך ממנהה קונה. (ח) ע' מהרש"ל על רמ"ז שמתמיה עליו מהסוגיא. ומקור קריאתו כתב שכל כרחק יש שעות סופר ברש"י, וצמ"ג ר"י ג"כ סבר שהוא ממנהה גדולה. וע"ש שמתים "וכן מלח"י צ"ס"א". וכן הובאה צ"ח ס' רנ"א ח"ל אינו רואה לפע"ד כמו שכתב מהרש"ל בהגהותיו לשם שעות סופר הוא ברש"י ע"ל. (ט) ע"ש צמ"ג ססק"א ח"ל הסומך על רש"י לא הפסיד בהכרח חז' ע"ל. וכ"כ צמ"ג סק"ב. (י) מ"צ' ס' רנ"א סק"ב. (יא) מ"צ' ס' רנו סק"א ושע"ר סק"ב. ולפי השבן זה, צ"ל שנה שכתב שהוא "שנה ורביעי" קודם שקשה, ע"כ היינו שנה ורבע שעות וזמנית. והוא דידק כלל יותר משעה ורבע שעות קודם שזקן (ויחזיר קרוב לשעה וחצי). (י"א) מ"צ' ס' י"ג יומים עלות לאל"כ פחות מ"צ שעות שוות. ומלא ששעות וזמנית יותר ורבע שעות שוות. אבל לא מלח"י שום יום צלות וזמנית של ירושלים שזקן צ"ל עלות לאל"כ שיהיה ר"ת לכל הפחות י"ג שעות שוות. וצמ"ג ס' י"ג ר"ל ששנה ורבע היינו שעות וזמנית. ואפ"כ עדיין ההצנן אינו מודקדק, שהאן צ"ל שקשה לאל"כ ש' ר"ת אינו שעה ורביעי. אלא שעה וחומש (שבעים ושתיים). ועוד יש מח' אם ל"ה 72 דקות היינו שוות או וזמנית. והצ"ח (בצב"ה ס' רכ"א ס' ס"ד) אינו החמיר ל"ה לשעות וזמנית. ולכן כיון שלפי הדיעות שמתמצין מעלות לאל"כ מלא שכתוב בכל יום הוזהרות יותר ארוך מהשעות. ומלא ששעתיים והיא שעות וזמנית קודם לאל"כ (דהיינו שעה וחומש שוות לאחר שקשה), הוא ודאי קודם שעה ורבע וזמנית שקודם שקשה. ואי"כ י"ע למה הקול המ"צ כי"כ לסומך לא רק על ר"ת, אלא אף על השעות הסוברות שר"ת איידי בשעות וזמנית. אלא על כרחק צ"ל שהכל בכלל וגם שהיה למעט הרע. ע' לק"מ הערה [ד]. (י"ב) ע' בשש"כ פת"ח ע"י קות. וע' בשע"ר ס' רנ"ג סק"י. ואמ"ל (יג) מלא ששעות וזמנית לסמוך על השעות הסוברות שהשעות נכללת בהכרזים. וגם מקול למעט על שעת ר"ת לקולא. (יד) מקול למעט שכתוב ש' ר"ת הוא בשעות וזמנית. הוא מקול למעלה היינו מחזק קונה. ותמורה א"כ יכול לנזק על הכי שיעור בזה להקל כאן. (יד) ע' מהרש"ל שח' הע"ז. שנקט לשון שעה אלא התמיות, ולא שעה ורבע. וע"ש שהביא צ' חירוליס. א' שכוונתו לשעה שקודם תפילת מעריב. ועבדיה היה צריך שעה וחצי לפני זאת. דהיינו רבע שעה לפני שקשה. ומלא שהוא שעה ורבע קודם שקשה. (ז) ח"ל שבת הרע צמ"גש, שאי אפשר להרהיג הציבור לצעוד דרכם אשר הרבוי חת עמם, לכן ע"פ"ס יראו מהצידי הדור לצעוד כמו שנה לפני יבטלו (בחייל) שבת מנחה). ע"ל וכן ע' בשע"ר סק"ב שהביא המחלה"ם וכתב ח"ל לצעוד את הרע צמ"גש וכדי שיראו העולם למעט הרגלן ע"ל. ועי"ש בשע"ר סק"ב וצב"ה ס"א ד"ה העושה, שגמרו העולם להנה צב"ה ע"ל. וכן תחת עניות. ואפשר שיהיה או סתם כהמ"א.